

ZARZĄDZENIE Nr 65/2019

Burmistrza Morynia
z dnia 26.06.2019 r.

w sprawie ustalenia planu działania Gminy Moryń na lata 2019-2022 w zakresie realizacji celu szczegółowego 4.2 (Budowa zintegrowanej sieci szlaków rowerowych) Strategii Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016-2019

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustalam plan działania Gminy Moryń w celu stworzenia produktu turystycznego pn. „Zintegrowana sieć szlaków rowerowych”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wskazuję koordynatora działań w imieniu Gminy Moryń w osobie Kierownika Referatu Inwestycji, Strategii i Rozwoju.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

BURMISTRZ

mgr Józef Piątek

Plan działania Gminy Moryń

W celu budowy zintegrowanej sieci szlaków rowerowych jako elementu zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych województwa zachodniopomorskiego

Województwo Zachodniopomorskie w partnerstwie z samorządami powiatowymi i gminnymi realizuje spójną koncepcję sieci tras rowerowych. Cztery długodystansowe trasy prowadzące przez wszystkie części województwa zachodniopomorskiego, to podstawa rozwoju turystyki rowerowej w naszym województwie. Gmina Moryń, przez którą przebiega trasa rowerowa nr 20 Siekierki-Trzcińsko-Zdrój licząca ok. 36 km stanowi fragment Trasy Pojezierzy Zachodnich, uważa rozwój turystyki rowerowej za ważny czynnik rozwoju gospodarczego gminy. Trasa Pojezierzy Zachodnich stanowi fundament budowy zintegrowanej sieci szlaków rowerowych na terenie gminy Moryń.

W strategicznych planach rozwojowych gminy nieaktualna stała się poprzednia wizja odwołująca się do tego, że Moryń jest wyróżniającą się gminą o efektywnej produkcji rolnej, wykorzystującą w rozwoju gospodarczym areał urodzajnych gruntów rolnych. W „Strategii Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016-2022” przyjęto, że gmina Moryń powinna w przyszłości dążyć do zdobycia ugruntowanej pozycji na rynku usług turystycznych i agroturystycznych.

Kluczowe problemy rozwoju społeczno- gospodarczego gminy Moryń koncentrują się wokół czterech obszarów działania, tj.: rozwój gospodarczy, potencjał turystyczny, infrastruktura techniczna oraz obiekty zabytkowe i ich dekapitalizacja. Niski poziom rozwoju gospodarczego objawia się m.in. bezrobociem oraz zubożeniem społeczeństwa. W kontekście przyjętego, nowego kierunku rozwoju, szczególnie niekorzystny jest brak przekonania mieszkańców w sukces biznesu turystycznego, co przy braku inwestorów zewnętrznych skutkuje niewykorzystaniem potencjału turystycznego, w szczególności materialnych i niematerialnych zasobów historycznych, zasobów przyrodniczych oraz niewystarczającym rozwojem bazy turystycznej gminy i infrastruktury rekreacyjnej, mogących skutecznie przyciągnąć turystów. Szansą na rozwój turystyczny gminy jest poprawa stanu walorów turystycznych przez stworzenie atrakcyjnego produktu i rozwijanie go w ramach współpracy regionalnej. Działania podejmowane w celu stworzenia produktu turystycznego „Zintegrowana sieci szlaków rowerowych na terenie gminy Moryń” mają na celu ukształtowanie spójnej i atrakcyjnej oferty rekreacyjnej i turystycznej. W perspektywie określonej w strategii rozwoju, produkt przyczynić się ma do zwiększenia atrakcyjności gminy dla turystów, mieszkańców oraz potencjalnych inwestorów. Spójność oferty ma zostać zapewniona poprzez zintegrowanie działań, podejmowanych przez lokalnych i regionalnych uczestników życia społeczno- gospodarczego, zmierzających do kreacji markowych lokalnych i regionalnych produktów turystycznych.

I. Potencjał endogeniczny gminy Moryń - diagnoza obszaru

Potencjał endogeniczny to specyficzna dla danej lokalizacji (regionu, powiatu, miejscowości, rejonu) cecha, która może być podstawą jego dalszego rozwoju (przynoszącą korzyści społeczne

i ekonomiczne) nie tylko ze względu na obiektywnie korzystne uwarunkowanie, które stanowi, ale także ze względu na fakt odróżniania danego obszaru od jego sąsiedztwa. Potencjał endogeniczny jest cechą różnicującą obszary i jest przewagą konkurencyjną. Potencjał endogeniczny w ujęciu regionalnym może i powinien stanowić podstawę do budowy inteligentnej specjalizacji. W ujęciu lokalnym może i powinien być podstawą dla budowy strategii rozwoju lokalnego

1. Potencjał endogeniczny (przewagi konkurencyjne) gminy Moryń:

1) Potencjał przyrodniczo-krajobrazowy

Gmina Moryń posiada ponadlokalne i regionalne walory przyrodnicze: 80 % powierzchni gminy leży w otulinie Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, pozostałe 20% należy do samego parku. Gmina Moryń jest regionem o największej jeziorności w całym powiecie gryfińskim (4,9% powierzchni gminy stanowią akweny). Ukształtowanie terenu jest bardzo urozmaicone, co przy niewielkiej lesistości (27,3% – po Gryfinie najmniej w powiecie) sprawia, że krajobraz jest bardzo bogaty w punkty widokowe. Miejscowe lasy nadają się do rekreacji i są stosunkowo odporne na antropopresję. Na terenie gminy Moryń znajdują się aż 52 pomniki przyrody (najwięcej w powiecie). Największą atrakcją przyrodniczą gminy są murawy kserotermiczne. Gmina obfituje w cenne walory geologiczne i geomorfologiczne, związane z zachowanymi formami polodowcowymi i dużą liczbą głazów narzutowych. Większą część gminy obejmuje teren geoparku – rejonu, w którym szczególna uwaga skierowana jest na walory geologiczno-geomorfologiczne. W samym Moryniu w ramach współpracy transgranicznej (projekt: Geopark Kraina Polodowcowa nad Odrą) powstały: Aleja Gwiazd Plejstocenu (tablice i figury przedstawiające ssaki epoki lodowcowej), Regionalne Biuro Geoparku (budynek obok ratusza miejskiego, w którym kiedyś było kino) wraz z wystawą prezentującą przeszłość geologiczną regionu oraz Kamienny Ogród z głazami narzutowymi zebranych z najbliższej okolicy. W gminie jest największe na Pomorzu skupisko bluszczu, występującego tu w 27 gatunkach. Osobliwością krajobrazu przyrodniczego są całe fragmenty lasów i parku miejskiego porośnięte gęstym kobiercem bluszczu. Położone w granicach miasta oligotroficzne Jezioro Morzycko odznacza się bogactwem gatunków flory i fauny. Jest to ono jednym z najgłębszych w Polsce i jednocześnie jednym z nielicznych jezior sielawowych, których w województwie zachodniopomorskim jest zaledwie 20. Przez gminę przepływa rzeka Słubia. Gmina jest czysta ekologicznie.

2) Potencjał historyczno-kulturowy

Gmina Moryń jest rejonem występowania kamiennych budowli średniowiecznych (świątyń oraz budowli fortyfikacji miejskich w Moryniu). Spośród 10 kościołów w gminie, 9 zabytkowych powstało w XIII i XIV w. z kamieni polnych. Dwa z nich (w Moryniu i Dolsku) posiadają w portalu ciosy granitowe z zachowanym znakiem szachownicy. W gminie Moryń zanotowano także największą liczbę zachowanych (również jako ruiny) założeń zamkowych, pałacowych i dworskich w całym powiecie (sześć obiektów: w Przyjezierzu, Bielinie, Mirowie, Witnicy – pogorzelsko, Gądnie – ruina i samym Moryniu – ruiny zamku. W lokalnych budowlach charakterystyczne jest wykorzystywanie jako budulca granitowych głazów.

Dumą gminy Moryń jest jeden z najstarszych kościołów województwa zachodniopomorskiego – kościół pw. Świętego Ducha – romańsko-gotycka świątynia zbudowana według podań w miejscu dawnej świątyni Świętowida, najstarsza w Polsce i najcenniejsza kamienna mensa oltarzowa

i diabelskie polichromie. Miasto Moryń jest elementem rozbudowanej średniowiecznej sieci osadniczej skupionej wzdłuż biegu Odry w części południowo- zachodniej województwa zachodniopomorskiego. Dzięki temu, że Moryń uniknął zniszczeń w czasie II wojny światowej, zachował się w mieście średniowieczny układ urbanistyczny i prawie pełny wieniec miejskich murów obronnych, które otaczają miasto kołem o średnicy około 400 m. Staromiejski układ miasta należy do najbardziej wartościowych w województwie zachodniopomorskim. Z uwagi na gęstość zabudowy porównywalny jest z warszawskim Starym Miastem. Średniowieczny system obronny w postaci zbudowanych z kamienia polnego obronnych murów miejskich, stanowi unikat w skali Polski. Unikatowy układ przestrzenny miasta dopełnia średniowieczne grodzisko na półwyspie na Jeziorze Morzycko, na którym zachowały się relikty rycerskiego zamku obronnego.

3) Położenie gminy

Gmina Moryń zlokalizowana jest na południowo- zachodnim obszarze województwa zachodniopomorskiego i należy do najpiękniej położonych części Pomorza Zachodniego. Dominuje tu krajobraz morenowy ukształtowany przez ostatnie zlodowacenie. Sąsiednie gminy w swoich strategiach rozwoju stawiają na rozwój turystyki i są potencjalnymi partnerami do tworzenia wspólnych produktów turystycznych. Turystyczną atrakcyjność gminy wzmacnia oddalenie od uciążliwych tras komunikacyjnych, a jednocześnie stosunkowo wysoka dostępność komunikacyjna, w szczególności zaś niewielka odległość od granicy polsko- niemieckiej i przejścia granicznego oraz niewielka, taka sama, odległość od Szczecina i Berlina.

4) Istniejące zagospodarowanie turystyczne

Gmina Moryń posiada długą tradycję turystyczną i dobrze zagospodarowaną przestrzeń. Znajduje się tu 5 ośrodków/pensjonatów (w tym stadniny koni), Szkolne Schronisko Młodzieżowe, jak również pokoje gościnne. Baza gastronomiczna to 8 lokali o różnym standardzie i ofercie. Nad jeziorem Morzycko działają również: kąpielisko, miejsca wykorzystywane do kąpieli, wyciąg do wakeboardingu oraz wypożyczalnia sprzętu. Przez teren gminy przechodzą 3 znakowane szlaki piesze oraz 2 rowerowe. Funkcjonują tu również szlaki tematyczne, w tym najważniejsze z punktu widzenia rozwoju turystycznego gminy – geologiczne związane z Geoparkiem i Szlak Legend Moryńskich.

5) Potencjał społeczny

Według stanu na rok 2014 ludność gminy Moryń wynosiła 4362 osoby, w tym 2228 kobiet i 2134 mężczyzn. Procentowy rozkład ludności w podziale na grupy wynosi: w wieku przedprodukcyjnym – 18,6%, produkcyjnym – 65,3% i poprodukcyjnym – 16,1% (wg stanu na 2014 r.). W gminie przypada 35 osób na 1 km². Gminę wyróżnia wysoka aktywność mieszkańców przejawiająca się ich działalnością w stowarzyszeniach czy grupach nieformalnych. W strategii rozwoju gminy aktywność mieszkańców i wzmacnianie tego potencjału jest przedmiotem 1. Celu operacyjnego – „Tożsamość i rozwój społeczny”, co podkreśla wagę tego zasobu w długofalowym rozwoju.

6) Potencjał i uwarunkowania gospodarcze (przemysłowe, rolnicze, usługowe)

W gminie Moryń, według stanu na koniec 2014 roku, działały 342 zarejestrowane przedsiębiorstwa. Wśród nich najliczniejszą reprezentację stanowią firmy zajmujące się handlem (95 podmiotów) i budownictwem (67 podmiotów). Na trzecim miejscu znalazły się te, które trudnią się przetwórstwem przemysłowym (17 podmiotów). Na terenie gminy nie ma większych zakładów

przemysłowych, które w sposób uciążliwy wpływałyby na środowisko naturalne i życie mieszkańców. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w roku 2014 wynosił 11,9%. Na terenie gminy występują naturalne zasoby kruszyw. Aktualnie funkcjonują dwie kopalnie, w tym jedna zawiesiła produkcję. W użytkach rolnych największą powierzchnię zajmują grunty orne, bo 6588 ha, czyli 91% wszystkich użytków rolnych. Pozostałe użytki rolne stanowią: sady – 152 ha (2%), łąki trwałe – 241 ha (3%) i pastwiska – 272 ha (4%). Dominującą formą produkcji rolnej na terenie gminy jest produkcja roślinna, a w szczególności uprawa zbóż (pszenica i rzepak). Niewielki procent gospodarstw rolnych zajmuje się produkcją zwierzęcą, głównie chowem trzody chlewnej i bydła.

2. Potencjał, który będzie rozwijany w ramach produktu turystycznego „Zintegrowana sieć szlaków rowerowych na terenie gminy Moryń”

1) przyrodniczo- krajobrazowy

Podstawowym czynnikiem przyciągającym turystę do gminy są jej wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe. Różnorodność i unikatowość form przyrodniczych oraz bardzo atrakcyjne ukształtowanie terenu dają możliwość różnicowania form aktywnego wypoczynku i poszerzenia oferty o nowe elementy. W ramach produktu, poprzez budowę wieży widokowej na wysoczyźnie moreny czołowej w Przyjezierzu oraz budowę szlaku rowerowego Moryń – Gozdowice z punktami dydaktycznymi, uwzględniającymi takie elementy przestrzeni, jak: dawne lotnisko, rzekę Słubię, wodospad, i pomniki przyrody, zostaną uwypuklone walory wynikające z bardzo atrakcyjnego ukształtowania terenu. Walorom przyrodniczym zostanie nadane nowe znaczenie poprzez ich ekspozycję na trasie i szlakach rowerowych. Zostanie także poprawiona jakość zagospodarowania terenów rekreacyjnych i turystycznych pod kątem ograniczenia antropopresji wynikającej z nasilenia ruchu turystycznego.

2) historyczno- kulturowy

Produkt budowany jest również w oparciu o cenne zasoby historyczno-kulturowe gminy. Jednym z takich zasobów są dawne dworce kolejowe, które pamiątka po linii kolejowej na miejscu której zbudowano ścieżkę rowerową. Zabytkowe dworce to nie tylko świadectwo dawnego przeznaczenia tej trasy ale również naturalne zaplecze to tworzenia punktów obsługi ruchu rowerowego (kawiarnie, toalety, punkty serwisowe, pokoje gościnne).

3) potencjał wynikający z lokalizacji gminy

W okresie międzywojennym Moryń, ze względu na piękną, niepowtarzalną, zabytkową zabudowę, fakt sąsiedztwa dużego jeziora, malownicze ukształtowanie terenu oraz niewielkiej odległości od Berlina, był kurortem, znanym również za granicą. Odpowiednia promocja i należyte utrzymanie Trasy Pojezierzy Zachodnich, która łączy się bezpośrednio siecią ścieżek rowerowych w Niemczech, to działania dzięki którym Moryń może odzyskać dawną sławę i wzmocnić swoją pozycję na rynku turystycznym. Potencjał wynikający z położenia w niewielkiej odległości od granicy oraz miast Szczecin i Gorzów będzie rozwijany poprzez przygotowanie dedykowanej oferty, realizację wspólnych przedsięwzięć oraz zacieśnianie współpracy transgranicznej. Potencjał wynikający z położenia na obszarach chronionych będzie rozwijany poprzez ukierunkowywanie ruchu

turystycznego, włączanie tworzonego produktu w sieć już istniejących szlaków, jak i nowo tworzonych.

4) Potencjał istniejącej infrastruktury turystycznej

Wybudowana w 2018 r Trasa Pojezierzy Zachodnich, której odcinek znajdujący się na terenie gminy Moryń ma długość ponad 13 km, jest bardzo dobrą bazą do budowy zintegrowanej sieci szlaków rowerowych, której atrakcyjność podnosi infrastruktura turystyczna tworzona przez lata w oparciu o naturalne zasoby gminy, w tym: jezioro Morzycko, cenne zabytki oraz połodowcowe walory krajobrazu (Gepoark – Kraina połodowcowa nad Odrą). Ważnym elementem budowy infrastruktury jest baza zapewniająca pełną obsługę rowerzystów (punkty przystankowe, gastronomia, noclegi, serwis rowerowy) w tym hotel w konwencji Bed&Bike

5) Potencjał społeczny

Zostanie wzmocniony poprzez działania ukierunkowane na umacnianie poczucia tożsamości mieszkańców z miejscem zamieszkania, edukacji w zakresie znaczenia dziedzictwa architektonicznego i potencjału turystycznego gminy, a także doskonalenia kadr do obsługi ruchu turystycznego. Mieszkańcy i organizacje zyskają nowe przestrzenie do aktywności gospodarczej i społecznej.

6) Potencjał i uwarunkowania gospodarcze

W wyniku realizacji produktu stworzone zostaną przesłanki do podejmowania działalności bezpośrednio związanej z obsługą zwiększonego ruchu turystycznego. Wykreowane zostaną przestrzenie, w której gospodarczo mogą zafunkcjonować osoby, które przygotowują kwatery do wynajęcia dla turystów, uruchomią działalność gastronomiczną, zajmą się wytwarzaniem lokalnych pamiątek, produkcją regionalnych produktów kulinarnych, odnajdą się w roli przewodników turystycznych lub w pracy związanej z obsługą ruchu turystycznego. Stworzenie produktu turystycznego we współpracy regionalnej i funkcjonującego w sieci, zminimalizuje ryzyko związane z podejmowaniem działalności biznesowej w turystyce, co aktualnie stanowi jedną z podstawowych barier.

II. Odniesienie do polityki województwa oraz dokumentów strategicznych powiatu i gminy

1. Produkt turystyczny „Zintegrowana sieć szlaków rowerowych na terenie gminy Moryń” realizuje założenia i kierunki rozwoju przyjęte w „Polityce samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w sektorze turystyki” w następującym zakresie:

- zlokalizowany jest na obszarze wskazanym do interwencji- w dolinie rzeki Odry w zachodniej części województwa, gdzie rozwój gospodarczy ograniczany jest występowaniem wielkoobszarowej formy ochrony przyrody w postaci Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, jego otuliny i obszaru Natura 2000, czym przyczynia się do pobudzenia gospodarki i wyrównywania dysproporcji w rozwoju turystyki w obrębie województwa
- zgodny jest z priorytetami rozwojowymi sformułowanymi przez samorząd w obszarze rozwoju i podnoszenia jakości kluczowych produktów turystycznych regionu tj.: „rozwój innych form turystyki aktywnej, w tym szczególnie turystyki rowerowej i infrastruktury

tworzącej ten produkt turystyczny (na podstawie „Koncepcji sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego”)

- budowany jest w oparciu o unikatowe w skali kraju dziedzictwo historyczne, jest oparty na rekonstrukcji historycznej miejsca i czasu, czym dopełnia ofertę kierowaną do turystów aktywnych i ich rodzin, przyczynia się do ograniczenia sezonowości oferty oraz tworzy ofertę alternatywną dla silnie rozwiniętego pasa nadmorskiego
- integruje lokalne zasoby endogeniczne; scala, rozbudowuje i wzmacnia jakość istniejącej oferty; integruje realizatorów – lokalny samorząd, gestorów bazy, gestorów usług turystycznych i usług okołoturystycznych, czym tworzy wartość dodaną w postaci spójnej, jednorodnej i wysokiej jakości oferty turystycznej tworzącej przewagę konkurencyjną i przesłanki do podejmowania współpracy międzynarodowej w zakresie rozwoju produktu
- przewidziany jest do użytkowania w otwartym i komercyjnym obiegu dóbr i usług, czym wpływa na wzrost znaczenia sektora turystyki w gospodarce województwa.

2. Przedsięwzięcie realizuje założenia i kierunki rozwoju przyjęte w „Strategii Rozwoju Turystyki dla Powiatu Gryfińskiego do roku 2020” w następującym zakresie:

- rozwija sieć produktów skierowanych do turystów krajowych i zagranicznych
- tworzy turystyczną ofertę powiatu, opartą na zintegrowaniu przedsiębiorczości mieszkańców i przedsiębiorców z posiadanymi walorami przyrodniczymi i antropogenicznymi wolnymi od uciążliwego przemysłu, która funkcjonuje, jako alternatywa dla wypoczynku nadmorskiego
- tworzy nowe miejsca pracy dla mieszkańców.

Przedsięwzięcie wpisuje się w Oś priorytetową 2 „Strategii...” – „PRZESTRZEŃ”; Cel strategiczny- Integracja środowisk w procesie tworzenia zintegrowanej sieci markowych produktów turystycznych powiatu gryfińskiego; Cel operacyjny 1- PRODUKTY, Budowa i rozwój zintegrowanych kompleksowych markowych produktów turystycznych wokół typów turystyki; Działanie 1.2. Budowa i rozwój produktów markowych turystyki rowerowej

3. Przedsięwzięcie realizuje założenia i kierunki rozwoju przyjęte w „Strategii Rozwoju Gminy Moryń na lata 2016-2022” w następującym zakresie:

- realizuje misję rozwoju gminy, która dąży do rozwoju gospodarki turystycznej, bazującej na posiadanym potencjale walorów naturalnych i antropogenicznych
- zagospodarowuje lokalne zasoby endogeniczne, wzmacnia ich znaczenie i uruchamia jako czynnik generujący korzyści gospodarcze w postaci wydłużenia sezonu turystycznego i nowych miejsc pracy
- rozwija infrastrukturę turystyczną, zakres usług turystycznych i około turystycznych czym wzbogaca ofertę turystyczną gminy
- jako produkt o znaczeniu regionalnym wzmacnia pozycję gminy na rynku turystycznym

Przedsięwzięcie wpisane jest do „Strategii...” w Celu operacyjnym 4. Rozwój gospodarczy, Cel szczegółowy 4.2. Budowa zintegrowanej sieci szlaków rowerowych.

III. Lista typów działań zaplanowanych do realizacji oraz ich powiązań pomiędzy sobą oraz uzasadnienie ich wpływu na wykorzystanie wskazanego endogenicznego potencjału.

Produkt turystyczny zintegrowana sieć szlaków rowerowych tworzą następujące typy działań, zaplanowane do realizacji w ramach strategii rozwoju gminy Moryń w latach 2016-2022:

1. Działania bezpośrednio związane z tworzeniem produktu:
  - 1) Budowa ścieżki rowerowej Trasa Pojezierna (węzeł rowerowy przy stacji kolejowej w Przyjezierzu z rozbudową zespołu rekreacyjno-sportowego – m.in. budowa Bike Parku na działce nr 109 oraz na bocznym torze – przejażdżki drewnianą).
  - 2) Odtworzenie fragmentu kolejki folwarcznej w Klępiczu wraz z tablicami informacyjnymi na temat kolejek folwarcznych.
  - 3) Budowa wieży widokowej na wysoczyźnie moreny czołowej w Przyjezierzu.
  - 4) Budowa szlaku rowerowego w stronę Gozdowic wraz z punktami dydaktycznymi, uwzględniającymi takie elementy przestrzeni, jak: dawne lotnisko, rzekę Słubię, Cedyński Park Krajobrazowy, wodospad, pomniki przyrody.
  - 5) Budowa łączników rowerowych z trasą wojewódzką.
  - 6) Rozwój infrastruktury okolorowerowej, tj. sieci wypożyczalni rowerów, wypożyczalni innego sprzętu turystycznego, budowę punktów serwisowych, przygotowanie map turystycznych.
  - 7) Organizacja punktów obsługi ruchu rowerowego na dawnych dworcach kolejowych.
2. Działania pośrednio związane z tworzeniem produktem:
  - 1) Współpraca i podejmowanie wspólnych działań z gminami sąsiedzkimi, zwłaszcza z terenu powiatu gryfińskiego, w zakresie realizacji wspólnych inicjatyw, społecznych, w tym również turystycznych i zagospodarowania wspólnych walorów turystycznych, kreowania wspólnej i kompatybilnej infrastruktury turystycznej, wspólne pozyskiwanie inwestorów i turystów.
  - 2) Podejmowanie i rozwijanie współpracy oraz kreowanie produktów o znaczeniu ponadregionalnych i ogólnokrajowym.
  - 3) Organizacja konkursów dot. obsługi ruchu turystycznego, ścieżek dydaktycznych, szlaków tematycznych.
  - 4) Wsparcie inwestorów wewnętrznych w pozyskiwaniu niezbędnych funduszy rozwojowych poprzez wyznaczenie osoby wspomagającej.
  - 5) Podjęcie działań w kierunku tworzenia optymalnych warunków przestrzennych i infrastrukturalnych dla przedsiębiorstw, w szczególności dla sektora MŚP.
  - 6) Aktywna promocja oferty produktowej lokalnych przedsiębiorców na rynkach zewnętrznych.
  - 7) Opracowanie narzędzi monitoringu ruchu turystycznego.

- 8) Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.
- 9) Stworzenie dogodnych warunków i zaplecza technicznego ułatwiającego założenie, prowadzenie i rozwijanie własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców.
- 10) Priorytetowe traktowanie przedsięwzięć generujących nowe źródła przychodów dla mieszkańców i gminy, wydłużających sezon turystyczny i tworzących nowe miejsca pracy..
- 11) Poprawa dostępności i sposobów dojazdu do plaż i terenów rekreacyjnych.
- 12) Tworzenie produktów turystycznych.
- 13) Działania polegające na zwiększaniu możliwości tworzenia warunków dla zapelnienia niszy w obszarze obiektów gastronomicznych, głównie pod kątem obsługi ruchu turystycznego.
- 14) Ekspozycja elementów szlaku Wrót Czasu.
- 15) Włączenie Morynia do szlaku pierścieni murów obronnych.
- 16) Wyznaczenie szlaku kamiennych kościołów.
- 17) Podejmowanie aktywnych działań w celu rozbudowy bazy noclegowej oraz powiększenia jej pojemności.
- 18) Wsparcie rozwoju agroturystyki w małych gospodarstwach rolnych.

Zaplanowane działania mają na celu uzyskanie infrastruktury tworzącej rozpoznawalny produkt turystyczny oraz wprowadzenie produktu do obrotu gospodarczego. Działania bezpośrednio związane z produktem swoim zasięgiem obejmują obszar całej gminy. Tworzą potencjał infrastrukturalny i instytucjonalny produktu. Kluczowe dla produktu jest utrzymanie wysokiego standardu i promocja Trasy Pojezierzy Zachodnich w tym przywrócenie dawnego blasku dworcom kolejowym i uruchomienie w nim usług związanych z obsługą ruchu rowerowego, a także rozwój infrastruktury okolorowerowej, bazy noclegowej w tym obiektów w konwencji Bed&Bike. Wszystkie działania są wobec siebie komplementarne. Realizowane będą przez różne podmioty: lokalny samorząd, gestorów usług turystycznych, gestorów usług około turystycznych. Część zadań, szczególnie tych związanych z przygotowaniem kwater dla turystów na obszarze miasta w obrębie murów, będzie realizowana przez właścicieli nieruchomości (mieszkańców). Działania związane z promocją i obsługą produktu tworzą możliwości włączenia w proces tworzenia i obsługi produktu lokalnych stowarzyszeń. Wszystkie działania związane z produktem w sposób bezpośredni wpływają na wykorzystanie wskazanego potencjału endogenicznego, którego różnorodne zasoby przyporządkowują jednemu celowi, jakim jest rozwój turystyczny gminy i w innowacyjny sposób przekształcają je w spójny, jednorodny produkt.

BURMISTRZ

mgr Józef Piątek